

Norsk kulturråd
Postboks 8052 Departementet
0031 Oslo

Oslo, 21. oktober 2011

OPPRETT EGEN INNKJØPSORDNING FOR TEGNESERIER!

I mars 2011 sendte Grafill Tegneserier, sammen med Grafill, NBK v/ Tegnerforbundet, Forfatterforeningen og Oslo Comics Expo et brev til Kulturminister Anniken Huitfeldt og anmodet om en opprettelse av egen innkjøpsordning for tegneserier. Brevet er vedlagt her, og som dere ser ber vi om at tilleggsmidler skal bevilges Norsk Kulturråd til dette formålet.

Tirsdag 4. oktober ble Grafill-medlem og tegneserieskaper Steffen Kverneland, styreleder i Grafill Tegneserier og tegneserieskaper Håvard S. Johansen, og daglig leder i Grafill, Martin Biehl, invitert til et møte i Kulturdepartementet med Huitfeldts politiske rådgiver Kjersti Stenseng for å diskutere utviklingen av tegneseriestøtte. Møtet var en respons på Kvernelands utspill i Stavanger Aftenblad under Kapittelfestivalen og i VG like etter, og det nevnte anmodningsbrevet. Det var et positivt møte, hvor vi følte vi ble forstått på argumentene vi, og mange andre, har frontet i en årrekke. Vi gjentok hva vi ønsket; det er en udelte oppfatning i alle lag av tegneseriekretser at opprettelse av egen innkjøpsordning er langt på overtid. Vi har bedt om et tilskudd på 5 millioner, og et tak på 30 titler i året.

Da statsbudsjettet ble lagt frem la vi merke til at Norsk Kulturråd har forelått en økning på 5, 8 mill kr til utvikling av litterære formål. Vi ber om at en del disse pengene brukes til en opprettelse av innkjøpsordning for tegneserier. Mange tilstrekkelige argumenter er redegjort for i brevet til Statsråd Huitfeldt, men vi vil i tillegg komme med enda flere begrunnelser i klartekst for å påvise hvor urettferdig det vil være å ikke opprette denne ordningen.

Det finnes ingen holdbare argumenter mot opprettelse av innkjøpsordning for tegneserier annet enn å prinsipielt ikke ønske det. Det er det samme som er å benekte at tegneserier er et selvstendig sofistikert kunstmedium.

Tegneserieskaperne ønsker en prinsipiell anerkjennelse, på lik linje med andre uttrykksformer. Kulturell likestilling, rett og slett. Tegneserier er et selvstendig kunstuttrykk og må behandles deretter med egne øremerkede midler, og ikke bare tildeles smuler som blir til overs fra andre uttrykksformers budsjetter, eller fra produksjonsstøtten, slik det har vært til nå

Tegneserieskaperes situasjon er per i dag svært usikker, med ekstremt uforutsigbare arbeidsvilkår. Til sammenligning er det mye bedre kår for barne- og billedbøker, grunnet støtteordningene tilknyttet disse. Dette har ført til en tegnerflukt fra tegneseriemediet over til billedbøker. Mange serieskaperne har gitt opp, fordi det er ualmennelig vanskelig å leve av seriøs tegneseriekunst i Norge. Uforutsigbarheten skyldes til dels mangel på kvalitative støtteordninger og stipender, og mangelen på innkjøpsordning, som skaper usikkerhet og manglende satsningsvilje hos forlag. Kunstformer som kortprosa, lyrikk og samtidsdans har kulturpolitisk mer forutsigbare arbeidskår enn tegneserier, som en konsekvens av en svært diskriminerende praksis fra offentlige myndigheter i en årrekke.

NORSK ORGANISASJON FOR VISUELL KOMMUNIKASJON

Rosenkrantz gate 21
0160 Oslo

Tlf.: 22 12 82 00

epost: grafill@grafill.no
www.grafill.no

Bankgiro:
5010 06 47491
Org. nr.: 971 001 690

Slik situasjonen er nå er ikke kvalitet et argument for innkjøp. Slik de sporadiske innkjøpene praktiseres nå, er de svært tilfeldige, og det er evt. penger til overs i innkjøpsordningene for skjønnlitteratur for voksne, eller barne- og ungdomslitteratur som bestemmer om en tittel skal kjøpes inn. Dette skaper en enorm uforutsigbarhet for forlag som velger, mot alle odds, å satse på tegneserier som en fullverdig litterær form. Det er uholdbart at dette ikke anerkjennes av det offentlige. Aviser, andre utøvere som billedkunstnere, forfattere, bokhandlere og filmindustri har for lengst anerkjent tegneseriens og tegneserieskapemes kunstneriske verdi og unike innfallsvinkler. En innkjøpsordning vil øke kvaliteten og spredningen gjennom bidrag til alle viktige forgreninger: forlag, utøvere, biblioteker, og lesere.

Norsk kulturråd har på ulikt vis, helt siden 2006, gjennom sine interne organer og fora påpekt denne skjevheten, og har forsøkt å rette opp denne lite tilfredsstillende situasjonen. Så langt har dette dessverre ikke resultert i en tilfredsstillende, fungerende og permanent ordning for tegneserieskaperne. Så langt har vi også registrert at Norsk Kulturråd de siste to årene har hatt en ny innkjøpsordning øverst på sin tiltaksliste over nye tiltak i sin årlige budsjettsøknad til Kulturdepartementet. Dette er et sterkt signal om ønskede prioriteringer dersom det skulle komme friske penger til innkjøpsordningene.

Norsk Kulturråd har formulert seg på følgende måte i sin budsjettsøknad:

Kap. 326 Litteratur

Ny innkjøpsordning for tegneserier – 2,5 mill kr

Kulturrådet gjentar sin søknad fra 2010 om friske midler til en innkjøpsordning for tegneseriealbum. Det norske tegneseriemiljøet har alt lenge bedt om å få mer ordnede forhold rundt innkjøp av tegneserier. 20 år med produksjonsstøtte til nye norske tegneserier har ført til solid utvikling på området, med stabil tilgang av serier med høy kvalitet, også internasjonalt sett, og dyktige utøvere. Seriene viser stor bredde i stil og innhold. Rekrutteringen av serieskapere er også jevn.

Kulturrådet ser et stort behov for å styrke formidlingssiden, særlig for voksseriene. Siden 2002 har 3-5 album vært kjøpt inn under ordningen for barne- og ungdomsbøker. Dette er ikke tilfredsstillende, ettersom langt de fleste norske seriene er beregnet på større ungdom og voksne, og ikke nødvendigvis egner seg til distribusjon i grunnskolebibliotekene. Tegneserien er et selvstendig kulturelt uttrykk, de senere årene understreket av en dreining mot større arbeider, såkalte grafiske romaner, rettet mot et litterært sofistikert publikum. Etter forhandlinger med innkjøpsordningenes avtalepartnere i 2009 og 2010 har rådet kommet fram til at den smidigste og mest fleksible form for støtte vil være en egen innkjøpsordning for tegneserier, uavhengig av målgruppe.

En innkjøpsordning vil sikre også tegneseriemiljøet en rimelig andel av støtten til bokutgivelser. Den vil bedre distribusjonen for forlagene, hjelpe publikum å finne disse utgivelsene, styrke bibliotekenes tilbud og gjøre det lettere for dem å fordele seriene aldersmessig. En innkjøpsordning innebærer ryddige kontrakts- og royaltyforhold for serieskapere, og gir en viss trygghet også for serieforleggerne. Begge grupper er i liten grad organiserte i forlegger-/forfatterorganisasjonene. De norske tegneserieutgivelsene generelt

er dessuten mer utsatt enn litteraturen ellers i den hardnende konkurransen med internasjonale forlagskonsern.

Kulturrådet søker om at det etableres en treårig prøveordning med innkjøp av inntil 15 norske samtidstegneserier årlig. Kostnadene anslås til ca 2,5 mill kr for innkjøp, frakt og royaltysrefusjon.

Konklusjonen på dette vil være at når det nå i det foreslåtte statsbudsjettet for 2012 foreligger friske penger til innkjøpsordningene, vil det etter vår oppfatning være opplagt at Norsk kulturråd følger opp egne ambisjoner på dette området, og oppretter en egen innkjøpsordning for tegneserier.

Til slutt har vi noen eksempler på tilfeldige innkjøp, som fremstår som direkte flaut i kulturpolitisk øyemed. Det er ytterst beskrivende for den situasjonen tegneserieskapere befinner seg i, og reflekterer arbeidskårene deretter:

- Nebelgrad Blues 2 ble i 2009 ikke kjøpt inn, men vant allikevel Sproingprisen, og Kirke- og Kulturdepartementets pris for barne- og ungdomslitteratur 2008. Det samme gjelder Serier Som Vil Deg Vel av Bendik Kaltenborn, og De fire Store 1, av Øystein Runde og Geir Moen.

- Fiske og Kverneland, som er blant våre mest aktive, prisvinnende og anerkjente tegneserieskapere vinner priser i hytt og pine med sine samarbeidsutgivelser Olaf G og Kanon, ble i 2011 ikke kjøpt inn hver for seg, med henholdsvis Matjermania og Episke Amputasjoner, til tross gode anmeldelser og like høy kvalitet som deres felles arbeider.

- Manuele Fior, som vant en av de mest prestisjetunge tegneserieprisene i verden utdelt av den franske Angoulême-festivalen i januar, ble ikke kjøpt inn i 2011.

Og for å ta det sterkeste poenget til sist: av kritikerroste og Ibsenprisvinner Christopher Nielsens rundt 20 utgivelser gjennom over 20 år er kun én kjøpt inn; Uflaks, som ble Brageprisnominert.

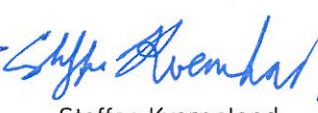
Kulturminister Lars Roar Langslet beklaget allerede i 1983 at moralsk forakt hadde gitt tegneseriemediet lavere kulturell anseelse enn det fortjente, og slo fast at tegneserier måtte sikres en legitim plass i bredden av litterære og visuelle uttrykksformer. Kulturminister Trond Giske proklamerte under sin åpningstale til Oslo Comics Expo 2008 at det finnes en egen innkjøpsordning for tegneserier, noe som dessverre ikke stemte.

Tegneserieskapere gjentar derfor i 2011, med samlet stemme:

Opprett en innkjøpsordning for tegneserier, og anerkjenn tegneserier som et unikt, ressurskraftig og egenartet kunsterisk medium!

Med vennlig hilsen

Håvard S. Johansen
Tegneserieskaper
Leder Grafill Tegneserier

Steffen Kverneland
Tegneserieskaper

Martin Biehl
Daglig leder, Grafill